

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: Øystein Lund

Vår ref: 16/00040-2
Vår dato: 13.01.2016
Deres ref:
Deres dato:

Vedrørende oppfølging av kommende endringer i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning – noen prinsipielle forhold

Vi viser til høringsbrev av 3. november 2015 vedrørende forslag til endring i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning. NOKUT vil primo februar sende et svar på denne høringen.

NOKUT ønsker i dette brevet å løfte frem enkelte prinsipielle forhold vi ser behov for å innlede en dialog med departementet om så tidlig som mulig. Dette dreier seg primært om endringsforslagene som går på skjerpede krav til fagmiljø ved mastergrads- og doktorgradsstudier. NOKUT skal med utgangspunkt i Kunnskapsdepartementets nye forskrift fastsette og operasjonalisere utfyllende regelverk i studietilsynsforskriften. For å sikre god fremdrift i dette arbeidet har NOKUT behov for å drøfte noen problemstillinger og utfordringer med departementet.

NOKUT ønsker å bidra til at regjeringens ambisjon om styrke kvaliteten i utdanningene, bl.a. gjennom skjerpede krav til fagmiljø ved mastergrads- og doktorgradsstudier kan realiseres på en god måte. NOKUT støtter at krav til fagmiljø ved mastergrads- og doktorgradsstudier blir skjerpet, og mener i likhet med Kunnskapsdepartementet at det ikke er ønskelig å fastsette generelle kvantitative krav til størrelse på fagmiljøene (alternativ 2). Dette med bakgrunn i at det er vanskelig å argumentere faglig for at det bør være en felles allmenngyldig norm for alle fagområder. Et slikt tall måtte i så fall settes ut fra et ønske om at institusjonene ikke sprer statlige ressurser på for mange tilbud.

Det finnes allikevel gode faglige argumenter for at mange fagmiljøer bør være tyngre og mer robuste. Vår støtte til dette alternativet er betinget av en felles forståelse mellom Kunnskapsdepartementet og NOKUT omkring rammeverket for hvordan NOKUT kan operasjonalisere Kunnskapsdepartementets og NOKUTs forskrifter. For heller ikke for NOKUT vil det være noen enkel oppgave å definere hva «tyngre og mer robuste fagmiljøer» vil måtte innebære innenfor ulike grupper av fagområder. En slik operasjonalisering vil forandre oppnevning av sakkyndige paneler for grupper av fagområder – noe som vil kreve oppmerksomhet og prioritering av ressurser i NOKUT.

Som utdanningspolitisk rådgiver og regelverksforvalter med ansvar både for å fastsette utfyllende kriterier til departementets forskrift og gjennomføring av tilsynsprosesser, har NOKUT et medansvar for å bidra til regelverket er godt utredet og risikovurdert før det iverksettes. I det videre adresserer vi problemstillinger knyttet til henholdsvis:

1. Mulige negative/utilsiktede faglige konsekvenser ved universitetene og høyskolene, og
2. Operasjonaliserbarheten for NOKUT innenfor de ressurser som er avsatt til formålet.

1. Faglige konsekvenser for universiteter og høyskoler

Når institusjonene skal møte de nye kravene, og særlig når de skal styrke studienes fagmiljøer, er det avgjørende at dette ikke skjer ved at bachelorutdanninger nedprioriteres. En utarming av fagmiljøene knyttet til bachelorprogrammer vil i seg selv være svært uheldig når det gjelder å gi Norge gode kandidater til å fylle samfunnets behov. Når institusjonene skal oppfylle nye krav til master- og ph.d.-programmer, må derfor ressursene heller hentes ved at institusjonene prioriterer en mer fokusert studieportefølje. Det er viktig å legge til rette for at det er dette som faktisk skjer.

Paradoksalt nok kan en negativ utvikling innenfor bachelor-porteføljen potensielt også kunne være med på å senke kvaliteten i master- og doktorgradsstudiene, gjennom at startkompetansen til studentene synker. NOKUT mener det vil være viktig å opprettholde tydelige krav til studier og fagmiljø på bachelornivå, samt aktivt føre tilsyn med bachelorprogrammer for å motvirke en negative utvikling innenfor bachelor-porteføljen.

Et kvalitativt løft når det gjelder fagmiljø fører ikke nødvendigvis til bedre utdanningskvalitet. Det er først når en faglig styrking får følger for innsatsen i studieprogrammene at en kan forvente et kvalitativt bedre læringsutbytte for studentene. Derfor er det viktig å klart fremholde målet om høyere utdanningskvalitet i det videre arbeidet, og sikre at krav i forskrifter og NOKUTs videre oppfølging underbygger dette.

En faglig omstrukturingsprosess som endringene vil medføre, kan føre til at institusjoner legger ned noen små, men potensielt viktige studietilbud. Det vil derfor være ønskelig å kunne prioritere en nasjonal samordning når det gjelder opprettelse og nedleggelse av slike studietilbud.

2. Operasjonaliserbarhet for NOKUT

Som nevnt innledningsvis støtter NOKUT at krav til fagmiljø ved mastergrads- og doktorgradsstudier blir skjerpet, og at det ikke er ønskelig å fastsette generelle kvantitative krav til størrelse på fagmiljøene. Det følgende tar utgangspunkt i en slik løsning. Heller ikke NOKUT vil på faglig grunnlag kunne sette generelle kvalitative krav i sin forskrift. Det må derfor i forlengelsen av forskriftsfastsettelsen foretas en differensiering innenfor ulike grupper av fagområder.

En mulig måte å gjøre dette på kan være:

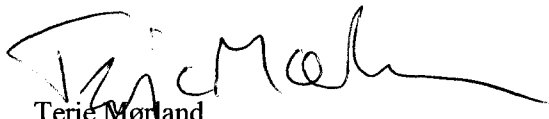
1. NOKUT fastsetter forskrift hvor departementets forskrift tydeliggjøres og operasjonaliseres.
2. NOKUT igangsetter en prosess der normgivende sakkyndige paneler fastsetter hva tilstrekkelig robuste fagmiljøer innebærer innenfor ulike grupper av fagfelt. Et slikt faglig nivå kan ikke fastsettes administrativt av NOKUT, men forutsetter faglige prosesser med bruk av sakkyndige fagpaneler. Det er viktig å få avklart hvordan normene/kravene skal utarbeides og foreligge.
3. Institusjonene får så en viss tid til å sikre at alle deres studieprogram forholder seg til de nye kravene
4. NOKUT igangsetter eventuelt evaluerings- og tilsynsprosesser. Slike prosesser vil kunne være med å avdekke fagmiljøer som er for svake til fortsatt å bære master- og ph.d.-studier.

En slik operasjon vil nødvendigvis ta noe tid. Vi tror ikke det tradisjonelle alternativet med å fastsette en forskrift, og deretter kun operasjonalisere denne ved tilfeldige tilsyn, vil være hensiktsmessig. Det skaper for stor uforutsigbarhet for institusjonene, og gjør at det blir vanskelig å kunne konstatere at en nivåheving faktisk har funnet sted.

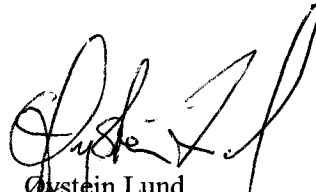
Det vil eventuelt være viktig å prioritere en snarlig igangsetting av et slikt arbeid, helst med en oppstart innen utgangen av 2016.

På bakgrunn av det vi har beskrevet ovenfor, ønsker vi, for ikke å tape tid, å komme i dialog med departementet så snart som mulig.

Med vennlig hilsen

Terje Mørland
direktør

Øystein Lund
tilsynsdirektør